

Laiškas Valerijai Čiurlionytei, 1917-05-13, [iš Sočio - į Voronežą].

Jei tau kada bus sopa, labai sopa, kad

Jei tau kada bus sopa, labai sopa, kad Tau norėsis susiimti krūtinę ir rėkti, tai Tu pažvelk savo dūšios akysna ir tarki:

— Dūšia, Dūšia, aš myliu Tave, aš džiaugiuos tavimi.

Ir jei Tau paliks dar skaudžiau, ir norėsis numoti ranka in viską ir bėgti ir nuo visų, ir nuo savęs, tai tu pažvelkie savo dūšios akysna ir tarkie:

— Dūšia, Dūšia, aš myliu Tave: Tu esi atpirkimas.

Ir jei Tau paliks dar skaudžiau, ir Tu nebenorėsi nei bėgti, nei rėkti, nei tylėti, ir akys tavos bus drumstos ir grims beprasmingai tolybėj, Tu pažvelkie savo Dūšios akysna ir tarkie:

— Dūšia, Dūšia, aš tave myliu ir džiaugiuos tavimi: tu esi žvilgesys...

— — — — —

Aš gulėjau užsimiršęs, u[ž]merkęs blakstienas ir susigūžęs, lietus šaltais lašais beldė į stiklą — ir taip šnekėjo man manasai sapnas.

Gera, kad sapnas gyvena.

Gera gal kartais, kad ir skauda, kad noris susikaupti, susigniaužti, sukietėti.

Sukaupi tuomet savyje godas ir mintis, galvoji tik apie savo sopulį, dantis sukandi ir tampi akmeniu...

Skauda... Skauda...

Ar nėra tasai begalinis skaudėjimas, begalinis griaužimasis — žvelgimas savin?..

O žvelgimas savin — ar nėra žvelgimas bedugnėn?..

Ir mes žvelgdami bedugnėn mylime sopulį: galva svaigsta ir raibsta ir akys tolybėj skęsta...

— — — — —

— A! Sapnas! Sveikas, sveikas! Senai tavęs laukiau.

Žiūrėdamas bedugnėn aš mačiau toli toli didelę didelę juodumą, ir tojoj juodumoj mažučiai žibučiai žibėjo...

Pasakyk, mielas mano svety, ar tai žvaigždės buvo?..

Prasijuokė svečias mano:

— Ar tu toks aklas, ar tu manęs nepažįsti?.. — nusijuokė.

— — — — —

— Ha, Svety, — atsakiau, — žiaurus tu esi, bet aš tave myliu!

— Ha! — nusišypsojo —

— — — — —

Aš nežinau, bet sapnas — turbūt gyvenimo prasmė.

Dabar pavasaris, gegužis. Gėlės, lakštingalės, saulė. Aš išeinu pas mares — vilnys šlama, vilnys dainuoja, akmenys girgžda. Ar tai nėra ūkana? Ar tai nėra tolybė? Ar tai nėra sapnas?

O kartais man rodos: yra kažkokia didelė keista Esybė, galinga ir graži.

Rymo jinai ir sapnuoja — ir jos sapno vingių vingis — tai mes, tai mūsų širdgėla ir džiaugsmas.

— — — — —

Пыль столбом взлетает

В воздухе вдали —

Пеший или конный —

Не видать в пыли...

Вижу, кто-то скачет

На лихом кане...

Друг мой, друг далекий

Вспомни обо мне... [1]

Dainuoja Fetas [2]. Myliu aš jį.

Drauge mano miela —

Be tavęs mirsiu — — — [3]

— — — — —

Sako, didelių veikalų idėjos tvylo pasauly, bet aš to nežinau.

Bet kai aš pažiūriu vakare in dangų, in saulėleidą — man rodos, kad tu mini mane...

— — — — —

Ar skauda, Sesule, ar skauda?

Aš žinau, kai skauda, tu tyli, tu žemėn žiūri, tu ir akių nepakeli, tu ir sauloleidon nepažvelgi — — —

Bet kai skauda — imk ir pažvelk in dangų, o taip, pažvelk, — gal atsiminsi, gal atsiminsi...

Aš dažnai žvelgiu in dangų.

Aš kito darbo ir neturiu, kaip tik žiūrėti in dangų...

O kai aš žiūriu in dangų — aš atsimenu tave:

Tu dangų myli!

Tu myli skardų dangų: su trimitais, su dainomis.

Tu myli dangaus šventę.

Kai skauda, Sesule, pažvelk in dangų...

— — — — —

Rodos man, kad aš pavasario dainuoti nemoku.

Nežinau. O gal jo nedainuoju ir dėl to, kad jam mano dainos visai nereikalingos.

Geriau norėti būti kaip jis.

Jis pilnas paslapčių. Jis pilnas sapnų. Jis pilnas skaistybės. Jis pilnas ugnies.

Vakaras. Eini gatve. Kvepia radastos, kvepia gėlės, lakštingalės gieda. O po kojų — žiburėliai. Medžiuose — žiburėliai. Ir ore tyliai tyliai skraido-slanko žiburėliai.

Kaip nenorėti būti kaip jis?

Gegužio šešėliai, gegužio sutemos šmėklos dainas dainuoja...

— — — — —

Tu nepyk, kad aš tau niekus rašau. Po 10 dienų lietaus pirmą kartą saulė kaitina. Rytą lietus lyja — buvau parašęs tau liūdną laišką, bet dabar saulė, tai kur aš tokiuos laiškus siųsiu.

Aš noriu tau pasakyti, kad tu pajautum, kas tai yra po 10 dienų lietaus gaisri gaisriausia Saulė!

Ar tu žinai, ką tai reiškia?

O reiškia tai, kad kai atsistoji ant balkono ir pasižiūri sodan — in kiparus, bananus ir palmas — tai norisi šokt žemėn ir volioties —

Bet tu atleisk man.

O pas mane atskrenda visokių visokiausių paukštukų, kokių tik yra. Myli jie mane — —

— — — — —

Ar tu žinai, kas tai yra tylėti?

Aš nežinau. Juo daugiau aš tyliu, juo tylėjimas man daros keistesnis ir nesuprantamesnis. Galvoji, galvoji, galvoji, o išpūdis visuomet vienas: visuomet rodos, kad kažkur tai plauki.

Kažkoks okeanas, kažkokia nežinoma neži[no]ma valtis.

Baisu. Dabar pavasaris. Gegužis. Ir aš taip toli nuo tavęs. Ir kai taip laukiu tavęs, taip laukiu tavęs — tu neateisi, tu neateisi... Ir kai goduju, ir kai sapnus audžiu, ar tu girdi mane, Sesute, ar tu girdi, ar tu žinai, kaip aš tavęs laukiu?..

Niekuomet aš nebuvo taip toli nuo Tavęs, niekuomet aš dar nebuvo taip pamestas visų ir apleistas, niekuomet aš dar tiek daug netylėjau, niekuomet aš dar tiek daug apie Tave nesvajojau. Ką aš daugiau darysiu, ką aš daugiau svajosiu!

Ilgai stoviu vakare per lietų, būdavo, prie marių. Žiūriu in tolumą. Ir rodos man, kad aš esu kokiam tai verpete, kur nė pra[d]žios, nė galo, nė dugno, nė išėjimo, ir laukiu, ir laukiu Tavęs! Sesute, ar tu girdi mane? Ar tu jauti, ko aš vakarais kartais ilgai ilgai verkiu, ar tu žinai, ar tu jauti, Sesute?

Kada aš nuo tavęs laišką gausiu? Sako, iš Maskvos laiškas mėnesį eina. Kas bus, kas bus? Ir ar tu taip nuo manęs irgi negauni?

Aš tau kasdien rašau. Gal ir tu man rašai, bet kaip man dabar žinoti, kaip tu dabar gyveni, kas dabar su tavimi?

Tu atleisk man, Sesute, kad aš toks išglebęs ir darau, kaip mažas vaikas, bet ką aš padarysiu.

Nemoku aš gyventi, ir gėda dažnai būna už visą save, už visus savo žengsnius, bet ką aš padarysiu...

O verkti dažnai, labai dažnai norisi. Tuomet aš meldžiuos už tave.

Kai pas mane išeina liūdnas laiškas, man daros labai nesmagu. Man taip nesinorėtų, kad su mano laišku tavin ateitų liūdnumas naujas, man taip norėtųs, kad nebūtų skausmų, kad su kiekvienu laišku ateitų naujas džiaugsmas...

Sesute! Neužmiršk manęs!

Toli tu dabar, labai toli nuo manęs, bet man rodos, bet man jaučias, kad tu dėl manęs esi sesuo ir motutė, ir visas pasaulis ir kad tu su manimi kartu esi... Rodos man, kad aš girdžiu tavo alsavimą, kad aš jaučiu tavo žvilgesį, tavo ranką...

Aš jaučiu, kad tu esi su manim...

Sesute mano, numylėta mano, išsvajota mano, Sesute, Sesute!

Būk kaip rytmečio Saulė, būk gera.

Bučiuoju tave visą, visą.

Te Dievas tave laimina —

Tavo Bolytis

13-V-17

KOMENTARAI

[1] BS iš atminties cituoja 1843 m. parašytą rusų poeto Afanasijaus Feto eilėraštį „[Debesiu banguoja]“.

Originalus eilėraščio tekstas:

Облаком волнистым
Пыль встает вдали;
Конны или пеший –
Не видать в пыли!

Вижу: кто-то скачет
На лихом коне.
Друг мой, друг далекий,
Вспомни обо мне!

(žr. in: А. А. Фет, *Сочинения в двух томах*, т. 1: *Стихотворения, поэмы, переводы*, Москва: Художественная литература, 1982, ст. 211).

Feto eilėraščio „[Debesiu banguoja]“ vertimas:

Debesiu banguoja
Dulkės virš laukų;
Raitas ten ar pėsčias –
Įžiūrėt sunku!

Jau regiu: šuoliuoja
Raitelis balne.
Tolimasis drauge,
Prisimink mane!

(žr. in: Afanasijus Fetas, *Poezija*, iš rusų kalbos vertė Jonas Strielkūnas, Vilnius: Vaga, 1984, p. 25).

[2] Afanasijus Fetas (1820–1892), rusų literatūros klasikas, poetas, vertėjas.

[3] Feto eilėraščio „[Debesiu banguoja]“ paskutinės strofos eilutės, išverstos BS.